

PRÍLOHA B

Kľúč správnych odpovedí

29. tabuľka Kľúč správnych odpovedí pre položky s výberom odpovede

SJ07A

	3041	3068
01	C	D
02	B	B
03	A	C
04	D	B
09	B	C
10	C	D
11	C	B
12	C	D
17	A	A
18	A	A
19	C	D
20	C	C
25	A	C
26	B	B
27	A	B
28	B	D
33	D	C
34	B	A
35	C	C
36	B	A
41	C	B
42	D	B
43	B	C
44	D	C
49	A	C
50	A	B
51	D	A
52	C	D
57	C	B
58	B	C
59	B	C
60	D	C
65	C	A
66	A	A
67	C	C
68	A	C
73	B	A
74	B	B
75	C	A
76	C	B

30. tabuľka

Kľúč správnych odpovedí pre položky s krátkou odpoveďou

Číslo úlohy	Úroveň A
	test 3041
05	hrdinská, heroická
06	slovanskí / slovenskí bojovníci, Slovania / Slováci, slovanská / slovenská družina, posolstvo
07	silu, meč, pýcha, reč
08	dokáž, teraz
13	gordický uzol
14	iba (len) človek
15	túžby, sny, želania, potreby
16	hrať vysokú hru, nebude rešpektovať morálne zásady, nebude pracovať, nebude pracovať za málo peňazí
21	hrom, poklonu
22	rod
23	dráma / drámy
24	skladanie
29	sebaľútosť, sebaironia, obvinenie, výčitka
30	literárna / dramatická postava
31	môcť
32	Tak / tak
37	víťaz, majster
38	zvádza (núti) k porovnávaní
39	peripetia, obrat, zvrät, obrat / zvrät deja
40	s prvotriednym rodokmeňom, majstrom republiky, nemôžeš ináč
45	jednočlenná slovesná veta
46	Ošetrovateľ povedal, že už viac nedostanete.
47	Skrčil sa, pretože (lebo) mu bolo zle.
48	Bude
53	existencializmus / existencializmus
54	príslovka (času)
55	predmetová
56	frazeologizmus, ustálené slovné spojenie
61	vzorcom, formálne, matematicky, číslom, číslami
62	malé, drobné, nepatrné
63	krídla motýľa / motýľové krídla
64	nebeské / vesmírne teleso
69	prirovnanie
70	chatrč, vrkotanie
71	Sneží.
72	radosti / radosť
77	monológ
78	rozsobašiť sa – vziať sa / zobrať sa, uzavrieť manželstvo / sobáš, vydať sa / oženiť sa
79	demikát a kávu
80	(Vy) ste boli (taký dobrý)

PRÍLOHA C

Test zo slovenského jazyka a literatúry - úroveň A

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

STROMOVÁ 1, 813 30 BRATISLAVA

GENERÁLNA SKÚŠKA 2007
EXTERNÁ ČASŤ

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

úroveň A

kód testu: **3041**

NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!

- Test obsahuje **80 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **120 minút**.
- V teste sa stretnete s dvoma typmi úloh:
 - pri úlohách s výberom odpovede vyberte správnu odpoveď spomedzi niekoľkých ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna. Správnu odpoveď zaznačte krížikom do príslušného políčka odpovedového hárka označeného piktogramom .
 - pri úlohách s krátkou odpoveďou, ktorú tvorí jedno či niekoľko slov, píšete do príslušného poľa odpovedového hárka označeného piktogramom .
- Píšte čitateľne. Pri použití *tlačeného písma* rozlišujte *veľké a malé* písmená.
- Na začiatku každej časti testu sa z inštrukcií dozviete, ktorý odpovedový hárak máte použiť.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- Poznámky si robte na pomocný papier. Na obsah pomocného papiera sa pri hodnotení neprihliada.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**
- Pracujte rýchlo, ale sústreďte sa.

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Ukážka č. 1

Samo Chalupka – Mor ho!

(úryvok)

*No dokáž teraz, či máš toľko sily v meči, -
koľko pýchy vo tvojej, cáre, bolo reči. -
Ale ten nie! – zbroje sa bojí podlá duša:
a tu ti o slobodu dobrý ľud pokúša. -
Skočil medzi stráž svoju cár bledý od strachu:
a zlatý jeho stolec už sa váľa v prachu,
a mečom za ním Slovan cestu si preráža
a junák za junákom padá cárska stráža.-*

Pre úlohy 01 – 04 použite odpoveďový hárok s piktogramom **x** .

01 *Skočil medzi stráž svoju cár **bledý od strachu***

Zvýraznené slovné spojenie zastáva vo vete funkciu

- (A) predmetu. (B) doplnku.
(C) zhodného prívlastku. (D) menného prísudku.

02 Po ktorom z uvedených slov prvého verša ukážky č. 1 nasleduje záväzná rytmická prestávka?

- (A) teraz (B) máš (C) toľko (D) sily

03 *No dokáž teraz, či máš toľko sily v **meči***

Aký umelecký jazykový prostriedok predstavuje zvýraznená časť prvého verša z ukážky č. 1?

- (A) metonymia (B) metafora (C) symbol (D) alegória

04 *koľko pýchy vo tvojej, cáre, bolo reči*

Dve zo siedmich slov tohto verša (tejto vety) nie sú vetnými členmi. Jedným z nich je predložka vo a druhým slovo

- (A) koľko. (B) pýchy. (C) tvojej. (D) cáre.

Pre úlohy 05 – 08 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 05** Epické básnické skladby oslavujúce odvalu a statočnosť bojovníkov za národ, panovníka alebo cirkev, ako je napr. Hollého Svatopluk alebo Chalupkovo Mor ho!, nazývame epika.
Aké slovo treba doplniť na zakryté miesto v texte, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?
- 06** V Dejinách slovenskej literatúry (1962) autori napísali: „Najviac povznášalo Chalupkovu myseľ, že u Slovanov už dávno bola v platnosti „zásada obecnej slobody a rovnoprávnosti“.
Kto v básni *Mor ho!* vyjadril túto básnikovu ideu?
- 07** V prvých dvoch veršoch ukážky č. 1 autor vytvára paralelu medzi lexikálnymi významami slov. Vypíšte zo spomínaných veršov po dve kľúčové slová.
- 08** Vypíšte z prvého verša ukážky č. 1 jedno slovo, v ktorom dochádza k znelostnej asimilácii (spodobovaniu).

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 2

Honoré de Balzac – Otec Goriot

(úryvok)

„Si statočný chlapec, Bianchon. Ale ak by si miloval dajakú ženu, že by si za ňu dušu dal, a ak by ona potrebovala peniaze, veľa peňazí na toalety, koč, napokon na všemožné rozmary? Mám dve sestry, anjelsky krásne a nevinné, a chcem, aby boli šťastné. Kde vziať o päť rokov dvestotisíc frankov na ich veno? Ako vidíš, sú v živote okolnosti, keď treba hrať vysokú hru, zabudnúť na morálne zábrany a nekaziť si život zarábaním grošíkov.“

„Ale to mi dávaš, Eugène, otázku, aká sa kladie každému, keď vstupuje do života. No a ty chceš preťať gordický uzol mečom. Aby dakto mohol takto konať, môj drahý, musel by byť Alexandrom, ináč sa ide na galeje. Mňa zas obšťastňuje myšlienka, že si na vidieku vybudujem skromnú existenciu alebo že celkom jednoducho budem dediť po otcovi. Ľudské náklonnosti možno plne uspokojiť v najužšom kruhu tak ako v dajakom obrovskom kruhu. Ani Napoleon neobedúval dva razy a nemohol mať viacej mileniek ako medik, keď je na praxi v nemocnici u kapucínov. Šťastie, môj drahý, bude sa nám vždy držať medzi chodidlami nôh a temenom hlavy: a nech už nás ročne stojí milión alebo sto louisov, vnútorne ho prežívame vždy rovnako.“

„Vďaka, pomohol si mi, Bianchon!“

Pre úlohy 09 – 12 použite odpoveďový hárok s piktoqramom .

09

V ktorej z nasledujúcich možností je správne vysvetlený Bianchonov výrok, že Eugène by mohol vyriešiť svoj problém spôsobom naznačeným v ukážke č. 2, „*len ak by bol Alexandrom*“?

- (A) Eugène by musel byť najnemorálnejším človekom svojej doby.
- (B) Eugène by musel byť povýšený nad zákon.
- (C) Eugène by musel byť najstatočnejším bojovníkom svojej doby.
- (D) Eugène by musel byť zodpovedný za dodržiavanie zákonov.

10

V prvom odseku ukážky č. 2 Eugène Rastignac vyhlásil, že niekedy *treba v živote hrať vysokú hru*.

Ktorým z nasledujúcich spôsobov chcel Eugène dosiahnuť svoj cieľ?

- (A) Okradnúť a zabiť úžerničku, pričom sa presviedčal, že pomáha ľudstvu.
- (B) Využívať kontakty svojho otca na to, aby sa presadil v umeleckých kruhoch.
- (C) Zaliečať sa bohatým ženám a využiť ich mužov.
- (D) Hrať na parížskej burze a obohrávať bohatých šľachticov v kartách.

- 11 V ktorej z nasledujúcich možností sú uvedené len dokonavé slovesá?
- (A) miloval, dávaš, potrebovala (B) chcem, zabudnúť, vstupuje
(C) vziať, uspokojiť, pomohol (D) držať, prežívame, vybudujem

- 12 V ktorej z nasledujúcich možností sú všetky uvedené väzby správne?
- (A) dať k niečomu súhlas, chápať niekoho
(B) prísť pre niekoho, privykať k niečomu
(C) rozumieť niekomu, adaptovať sa na niečo
(D) dôvod na radosť, chcieť po niekom niečo

Pre úlohy 13 – 16 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 13 Vypíšte z ukážky č. 2 slovné spojenie, ktorým Bianchon obrazne pomenoval kľúčovú otázku, ktorú musí vyriešiť každý mladý človek.

- 14 Zo slovného spojenia v predposlednom odseku ukážky č. 2 *Napoleon neobedúval dva razy* vyplýva, že aj Napoleon bol tiež .
- Ktoré dve slová treba logicky doplniť na zakryté miesto v texte, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?

- 15 Napíšte jedno slovo, ktoré má rovnaký význam ako zvýraznené slovo vo vete:
*Ľudské **náklonnosti** možno plne uspokojiť v najužšom kruhu.*

- 16 Vypíšte z ukážky č. 2 jedno obrazné slovné spojenie, ktoré pomenúva spôsob, akým chce Eugène získať peniaze pre svoje sestry.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 3

Ján Smrek – Village and city

(úryvok)

Čochvíľa v našom meste

Začnú stavať mrakodrapy

Architekti,

Výborní, podnikaví chlapi

Do ruky vezmú kružidlo,

tri – štyri trojuholníky

A narysujú palác preveliký,

S nesčíselnými poschodiami,

S kaviarňou pre pánov a dámy,

Kde bude tarok-klub pre politikov,

Separé pre básnikov.

Nikto by sa dnes nepohoršil,

Keby tak stavať začali

Hoc babylonskú vežu.

Lebo dnes nieto nemožností:

Prístroje kvádre režú,

Hrom a blesk vzdať musia poklonu

Kostre zo železobetónu!

V meste to vrie,

Život tam prudko napred chvátá,

Je bohatý,

Na optimizmus strakatý,

Ale aj na dramatá.

Pre úlohy 17 – 20 použite odpoveďový hárok s piktogramom **x**.

- 17** Autori vitalizmu často využívajú tému stavania, obnovy povojnového sveta a oslavy ľudskej práce, aby
- (A) vyjadrili dôveru v tvorivé sily človeka a oslávili jeho schopnosť žiť naplno.
- (B) vyjadrili obdiv technike a vedeckému výskumu, ktoré vniesli do života systém a poriadok.
- (C) vyjadrili znepokojenie nad nehumánnymi pracovnými podmienkami robotníkov v medzivojnovéj ČSR.
- (D) vyjadrili presvedčenie, že úcta k práci a poctivý život človeka zabránia vzniku ďalšej vojny.

- 18** Smrek v básni *Village and city* využil
- (A) nepravidelný rým. (B) združený rým.
- (C) prerývaný rým. (D) obkročný rým.

- 19** Ktorý slohový postup prevláda v texte básne v ukážke č. 3?
- (A) opisný (B) rozprávací (C) úvahový (D) informačný

- 20** V ktorej trojici slov všetky výrazy nesú štylistický príznak vitalizmu?
- (A) mesto, mrakodrapy, nesčíselnými (B) stavať, podnikať, trojuholníky
- (C) podnikaví, preveliký, nesčíselnými (D) separé, preveliký, chlapi

Pre úlohy 21 – 24 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

21 Vypíšte z druhej strofy ukážky č. 3 prvé a posledné slovo personifikácie.

22 Ktorú gramatickú kategóriu majú spoločnú slová **separé**, **poschodiami** nachádzajúce sa v ukážke č. 3?

23 Nájdite v tretej strofe ukážky č. 3 jedno zastarané slovo a napíšte súčasné spisovné slovo s rovnakým lexikálnym významom.

24 Akým slovotvorným postupom je vytvorené slovo **tarok-klub**?

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 4

William Somerset Maugham – Sladký domov

(úryvok)

(Kuchyňa. Na jednom konci stojí plynový sporák a na druhom kredenc s taniermi a hrncami. William sedí na stoličke, nohy má vyložené na druhej, číta brožovaný román. Vojde Frederick s plným uhliakom.)

FREDERICK (skladá uhliak): Bohatstvo, to je ľarcha. Mohol by si to aspoň vyniesť hore.

WILLIAM (veselo): Mohol, ale nevynesiem.

FREDERICK: Po zranení ruky už nemám takú silu ako voľakedy.

WILLIAM (podozrievavo): Ktorú ruku si mal zranenú?

FREDERICK (pohotovo): Obidve.

WILLIAM: Tak vynes uhlie na hlave. To je aj tak najzdravšie. A prospieva to postave.

FREDERICK: Od teba sa človek nedočká uznania.

WILLIAM: A nie je to moja náplň práce. Ja varím. Nemôžem sa starať o všetko.

FREDERICK: Variš? Mne sa zdá, že len sedíš. Nevidím dôvod, prečo by som sa ja mal roztrhať.

WILLIAM: Nevieš si zorganizovať robotu. Domáce práce sú strašne jednoduché, len si ich treba pekne rozplánovať. Ja to viem, ale neprezradím.

FREDERICK: Ja som taký somár. Mohol by som vedieť, že si vyberieš ľahšiu robotu.

WILLIAM: Vybral som si to, čo najlepšie viem. Aj to je jedno z tajomstiev organizácie. Varenie je umenie. Ostatné môže urobiť aj somár.

Pre úlohy 25 – 28 použite odpoveďový hárok s piktogramom **x**.

- 25** Ku ktorému dramatickému žánru patrí text ukážky č. 4?
(A) komédia (B) tragédia (C) dráma (D) melodráma
- 26** Ktorú stránku ústneho prejavu dramatických postáv usmerňujú zvýraznené dve autorské poznámky v ukážke č. 4?
(A) gestikuláciu (B) intonáciu (C) intenzitu (D) rytmus
- 27** Slovo **Bohatstvo**, ktorým sa začína prvá Frederickova replika v ukážke č. 4, vyjadruje
(A) bežnú nadávku. (B) poetické označenie uhlia.
(C) začiatok porekadla. (D) oslovenie abstraktnej bytosti.
- 28** V ktorej z nasledujúcich možností nie je správne určená nasledujúca časť z Frederickovej repliky: „**Variš?**“
(A) jednoduchá dvojčlenná veta (B) dvojčlenná veta s výpustkou (elipsou)
(C) opytovacia veta (D) slovesný prísudok

Pre úlohy 29 – 32 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 29** Slovo **somár** sa vyskytlo tak u Fredericka, ako aj vo Williamovej replike. William týmto slovom vyjadril pohrdanie. Napíšte jedným slovom, aký pocit vyjadril slovom **somár** Frederick.
- 30** Akým literárnym pojmom označujeme tú zložku dramatického diela, ktorá je v ukážke č. 4 pomenovaná ako *Frederick a William*?
- 31** Vyhľadajte v prvých troch replikách ukážky č. 4 jedno modálne sloveso a napíšte ho v neurčitku.
- 32** Vypíšte z ukážky č. 4 prvé slovo z tej repliky, v ktorej sa po prvý raz v texte objavuje *irónia*.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 5

Osvald Záhradník – Sonatína pre páva

(úryvok)

- BELAN:** *Ja to myslím vážne...(radostne) Kúpim si najlepšieho psa na svete. Írskeho setra... Srst' sa mu bude jagať a vlniť ako roztancované červené zlato... Od detstva som túžil po takom psovi... Čistokrvného... S rodokmeňom... S prvotriednym rodokmeňom...*
- GARA:** *Psi by nemali mať rodokmeň...*
- BELAN:** *(ničomu nerozumie) Prečo?*
- GARA:** *Pávy nemajú a sú krásne... Rafael tiež nemal...*
- BELAN:** *(nerozhodne) U psov je to iné.*
- GARA:** *Myslím, že nie... Takého psa vlastne nemôžeš mať nikdy naozaj rád... Ten rodokmeň ťa neustále zvádza k porovnávaniu... Musíš porovnávať... So šampiónom okresu, kraja... S majstrom republiky... Môžeš obdivovať, ale stále ťa núti k porovnávaniu... Nemôžeš ho ľubiť bezvýhradne... Láska neznáša porovnávanie... A sú aj chúlостiví... Príliš vyšľachtení... Takému psovi aby človek vykal... Najlepší sú kríženci... U takého psa neurčíš predkov ani kompjuterom... A neporovnávaš... Nemáš s kým... Niekedy sú to hotové obludy a miluješ ich. Nemôžeš ináč...*

Pre úlohy 33 – 36 použite odpoveďový hárok s piktogramom x.

- 33** Kto je Rafael, o ktorom v ukážke č. 5 hovorí postava nazvaná Gara?
- (A) svetoznámy maliar (B) neznámy človek
(C) pes (D) páv
- 34** V ktorej z nasledujúcich možností je uvedený nesprávny znak drámy?
- (A) Dramatický žáner je určený predovšetkým na scénickú realizáciu.
(B) V dráme je dominantná priama charakteristika postáv.
(C) V dráme vyjadruje autor svoje pocity a názory cez postavy.
(D) V dráme sa len výnimočne vyskytuje postava rozprávača.
- 35** V ktorej z nasledujúcich možností je uvedený nesprávny údaj o úvahe?
- (A) V lyrike sa úvaha uplatňuje hlavne v reflexívnej lyrike.
(B) V epike sa úvaha nachádza aj v pásme postáv.
(C) V dráme sa úvaha nachádza len v monológoch postáv.
(D) V publicistike sa úvaha nachádza hlavne v analytických útvaroch.
- 36** Hrdinovia v ukážke č. 5 debatujú o kráse, pričom vychádzajú z protikladných názorov na jej podstatu. V ktorej z nasledujúcich možností sú správne uvedené prvé dve slová z repliky, ktorou sa jeden z hovoriacich prihlásil k spontánnemu (mimovoľnému) chápaniu krásy?
- (A) Od detstva (B) Psi by (C) Pávy nemajú (D) Takého psa

Pre úlohy 37 – 40 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

37 Napíšte slovo, ktoré má rovnaký význam ako slovo **šampión** z poslednej repliky v ukážke č. 5.

38 Vypíšte z poslednej repliky Garu v ukážke č. 5 jednu nesprávnu väzbu.

39 Napíšte názov fázy, ktorá patrí na zakryté miesto v dejovej osnove klasickej tragédie:
1. *expozícia/úvod* 2. *kolízia/zauzlenie* 3. *kríza/vyvrcholenie* 4. /
5. *katarzia/rozuzlenie*

40 Vyhľadajte v texte ukážky č. 5 **trojčlennú figúru významového stupňovania** a vypíšte jeden príklad z najvyššieho stupňa.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 6

Rudolf Sloboda – Stratený raj

(úryvok)

Keď toto predseda vybavil, vyzdvihol si svoje vedro a išiel sa postaviť do radu na apomorfín. Ešte ho ani nemal vo svale, už dostal zlú náladu. V tejto chvíli videl pred sebou budúcnosť ako jasavú. Bude to život bez toho svinstva, bude to úžasné. Ani tieto problémy nebude mať - tieto maličké dohody, ktoré sa neustále musia upevňovať, lebo prichádzajú stále noví a noví pacienti a zabúdajú na zvyklosti, neuznávajú ich, každého treba stokrát upozorňovať. Je to drina.

Keď dostával injekciu, vyšla z izolačky sestrička a Jano videl, že delirant Rudo Čierny sedí na posteli. Kývala sa mu hlava, ústa mal otvorené, akoby bol náhle ohluchol. Nesedel dlho. Zrazu sa zvalil na chrbát a zmeravel.

„Už mu je lepšie?“ opýtal sa Jano sestričky.

„Je zázrak, že ešte žije,“ povedala, „je celkom zničený.“

Jano išiel do baru. Skrčil sa a bolo mu zle. Ošetrovateľ mu podal pohárik do roztrasených rúk a pýtal sa:

„Čo je s vami?“

Jano vypil víno a okamžite začal vracat’.

„Nemáte to piť!“ povedal prísne ošetrovateľ.

„Zabudol som,“ zamrmlal Jano a uškrnul sa.

„Už viac nedostanete,“ povedal ošetrovateľ, zvyknutý na čierny humor baru.

Pre úlohy 41 – 44 použite odpoveďový hárok s piktogramom ✘.

41 Hrdina knihy *Stratený raj* sa dostal do ťažkej životnej situácie. Podľa ukážky č. 6 sa Jano stal
(A) delirantom. (B) ošetrovateľom. (C) pacientom. (D) väzňom.

42 Jano z ukážky č. 6 veril, že jeho ďalšia budúcnosť bude úžasná, lebo
(A) prichádzajú stále noví pacienti. (B) zoznámil sa s Rudom Čiernym.
(C) sa zamiloval do sestričky. (D) sa zbaví závislosti.

43 Rozprávač v ukážke č. 6 označil udalosti okolo Jana v bare za *čierny humor*. Autor mal tým na mysli, že
(A) ošetrovateľ chcel ušetriť víno. (B) Jano zabudol, že nesmie piť.
(C) ošetrovateľ mu sám podal alkohol. (D) Jano utrpel fyzický šok.

44 „ sa považuje za zjednotenie všetkých zložiek diela, prejav jeho homogenity a zároveň za znak jeho príslušnosti k nadindividuálnemu celku, napr. romantizmu (J. Bakoš).“
Ktoré z nasledujúcich slov alebo slovných spojení patrí na zakryté miesto v uvedenej definícii?
(A) Forma spisovného jazyka (B) Dejová línia
(C) Kompozícia (D) Štýl

Pre úlohy 45 – 48 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

45 *Už mu je lepšie?* Určte vetu z hľadiska členitosti.

46 „*Už viac nedostanete,*“ povedal ošetrovateľ.
Uvedenú priamu reč prepíšte vo forme nepriamej reči.

47 Zo súvetia *Skrčil sa a bolo mu zle* utvorte podradovacie súvetie s vedľajšou vetou príčinnou.

48 V texte ukážky č. 6 autor použil vnútorný monológ. Napíšte z neho prvé slovo.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 7

Peter Karvaš – Intímne dialógy

(úryvok)

„No konečne. Už som si myslel, že budeš zapierať donekonečna.“

„Nič nepriznávam a nikto ma k nijakému priznaniu neprinúti.“

„To viem. Všetci sme dobre vedeli, kto je Čierny Berco.“

„No a čo. Bol som kápo na šiestom baraku. Váš Čierny Berco! A ďalej? Nikoho som nezahlušil, staral som sa iba o poriadok. Mohli ste dostať aj horšieho. Plnil som iba rozkazy.“

„To je fakt. Rozkazy esesáckeho táborového veliteľstva.“

„A mal som sa dať odstrelit'? Také boli časy. To predsa vieš, nie?“

„Ale ty si bol náš, nie ich! Ty si bol od Prešova či skade! To značí, že si na rozdiel od nich bil svojich! A kradol nám tie úbohé prídely žrádla! A reval si na nás ako na dobytok! A staval si nás do pozornu na apele! Ty si bol náš, Berco, a slúžil si tamtým do roztrhania tela!“

Pre úlohy 49 – 52 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 49** Témou ukážky č. 7 je zobrazenie
- (A) života väzňov v koncentračných táboroch.
 - (B) osudov vojnových zajatcov počas 1. svetovej vojny.
 - (C) spomienok veliteľa oddielu SS.
 - (D) osudov partizánov počas 2. svetovej vojny.
- 50** V ktorej z nasledujúcich možností je uvedené správne zoradenie viet, zodpovedajúce textu ukážky č. 7?
1. Ja som iba poslúchal. 2. Vtedy sa inak nedalo. 3. Nič zlé som neurobil. 4. Kričal si na nás ako besný.
- (A) 3–1–2–4 (B) 1–2–3–4 (C) 4–1–3–2 (D) 2–4–1–2
- 51** V ktorej z nasledujúcich možností sú uvedené podstatné mená s rovnakým skloňovacím vzorom?
- (A) žrádlo, kápo, telo (B) telo, veliteľstvo, apel
- (C) dobytok, rozkaz, Berco (D) Berco, kápo, veliteľ
- 52** V poslednom odseku ukážky č. 7 autor ukončil všetky vety výkričníkom. Urobil tak preto, lebo literárna postava vyjadruje
- (A) rozkaz. (B) posolstvo. (C) obvinenie. (D) žiadosť.

Pre úlohy 53 – 56 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

53 Napíšte názov umeleckého smeru, ktorý zámerne stavia postavy literárnych diel do vyhranených, ťažko riešiteľných situácií, v ktorých sa však musia rozhodovať a znášať následky týchto rozhodnutí.

54 Do akého slovného druhu patrí slovo **donekonečna**?

55 Určte druh vedľajšej vety v súvetí *Všetci sme dobre vedeli, kto je Čierny Berco*.

56 Pomenujte lexikologickým termínom slovné spojenie **slúžiť do roztrhania tela**.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 8

J. Grygar – Chaos v slnečnej sústave

(úryvok)

Poriadok v slnečnej sústave

Formulácia Newtonovho gravitačného zákona umožnila matematicky vyjadriť presné analytické riešenie problému dvoch telies obiehajúcich vo vákuu okolo spoločného ťažiska. Rozmery telies možno vzhľadom na ich vzájomnú vzdialenosť zanedbať. Vzdialenosti planét od Slnka sú také veľké, že ako samotné planéty, tak aj plynné Slnko možno dobre nahradiť matematickými bodmi, v ktorých je sústredená hmota telies. Slnečná sústava je príkladom jednoduchosti a poriadku.

Súčasnú poznatky o neporiadku

S prejavmi neporiadku sa stretávali vedci v iných odboroch prírodných vied, napr. v meteorológii. Na rozdiel od dynamiky planetárnej sústavy tu ide o množstvo vstupných parametrov (údaje o okamžitom stave počasia na zemeguli). **E. Lorenz až vtedy zistil, že musí vziať do úvahy koncepciu chaosu, keď v počítačových simuláciách vývoja počasia opakovane predpovede počasia za nepatrne zmenených počiatočných podmienok.** Pochopil, hoci pôvodne predpokladal inak, že aj malé zmeny vstupných dát vedú k drasticky odlišnému počasiu. Podľa slov jedného meteorológa „mávnutie motýľích krídiel v Hong-Kongu dramaticky ovplyvní počasia o mesiac v Londýne...“

Pre úlohy 57 – 60 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 57 V ktorej z nasledujúcich možností je správne uvedený dôvod, prečo môžu vedci pri astrofyzikálnych výpočtoch zanedbať rozmery planét slnečnej sústavy?
- (A) Planéty sú príliš malé. (B) Planét je príliš mnoho.
(C) Planéty sú od seba veľmi vzdialené. (D) Planéty obiehajú vo vákuu.
- 58 Z textu ukážky č. 8 vyplýva, že Lorenz na základe svojich pokusov vyslovil predpoklad, že v meteorológii platí pri usporiadaní javov princíp
- (A) poriadku. (B) chaosu.
(C) nepredstaviteľnosti javov. (D) neukončenosti javov.
- 59 Ako sa nazýva využitie jazykových prostriedkov z rôznych jazykových štýlov v jednom slohovom útvare?
- (A) hyperbolizácia (B) hybridizácia (C) sylogizmus (D) synergia
- 60 V ktorej z nasledujúcich možností sú uvedené v správnom poradí druhy vedľajších viet v zvýraznenom súvetí z ukážky č. 8?
- (A) Vedľajšia veta prívlastková a predmetová.
(B) Vedľajšia veta predmetová a prívlastková.
(C) Vedľajšia veta príslovková miery a prívlastková.
(D) Vedľajšia veta predmetová a príslovková časová.

Pre úlohy 61 – 64 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 61** Newtonov gravitačný zákon možno vyjadriť slovami alebo .
Aké slovo treba, na základe textu ukážky č. 8, doplniť na zakryté miesto, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?
- 62** Lorenz pôvodne očakával, že malé zmeny vo vstupných údajoch z meteorologických družíc vyvolajú zmeny v očakávanom počasí.
Aké slovo treba, na základe textu ukážky č. 8, doplniť na zakryté miesto, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?
- 63** V slovnom spojení **motýlie krídla** zmeňte prívlastok na iný druh, ktorý nebude vyjadrený zvieracím prídavným menom, pričom vecný význam slovného spojenia zostane zachovaný.
- 64** Slovo **mesiac** je v ukážke č. 8 napísané s malým začiatočným písmenom, pretože nepomenúva .
Aké slovné spojenie treba doplniť na zakryté miesto v texte, aby vzniklo pravdivé tvrdenie?

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 9

Alexander Sergejevič Puškin – Zimný večer

(úryvok)

*Búrka nebo čerňou kryje,
víri snežné chumáče,
ako divé zviera vyje,
ako dieťa zaplače,
na streche vo vetchej slame
zašuští hrou zloducha,
ako pútnik nečakane
na oblok nám zabúcha.*

*Naša chatrč, biedna bárka,
smutná je a temravá.
Čože si tak, moja starká,
stíchla, čo ťa uspáva?
Vari z toho zavýjania
si dnes dáko zmorená,
či ťa ťahá do driemania
vrkotanie vretena?*

*Vypime si, zažeň
družka mojej mladosti,
zapime žiaľ – kde džbánok?
Srdcu treba radosti.
Zaspievaj mi o vtáčati,
čo má more, slobodu,
zaspievaj mi o dievčati,
čo šlo ráno po vodu.*

Pre úlohy 65 – 68 použite odpoveďový hárok s piktogramom **✘**.

65 V ktorej z nasledujúcich možností je správne určený literárny druh a žáner ukážky č. 9?

(A) lyrika – modlitba

(B) epika – báseň

(C) lyrika – báseň

(D) epika – pieseň

66 Vo verši ... *zapime žiaľ – kde džbánok...* je zvýraznená časť textu

(A) elipsou.

(B) osamostatneným vetným členom.

(C) epizeuxou.

(D) pripojeným vetným členom.

67 Ktoré slovo patrí na zakryté miesto v tretej strofe ukážky č. 9?

(A) sen

(B) túžbu

(C) spánok

(D) predstavy

68 Akým vetným členom je zvýraznené predložkové spojenie vo vete **Na streche vo vetchej slame búrka zašuští?**

(A) príslovkovým určením miesta

(B) priamym predmetom

(C) príslovkovým určením spôsobu

(D) nezhodným prívlastkom

Pre úlohy 69 – 72 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

69 Aký umelecký jazykový prostriedok predstavuje podčiarknuté slovné spojenie búrka ako divé zviera vyje?

70 Vypíšte z druhej strofy básne jedno slovo, ktoré obsahuje slabikotvornú spoluhlásku.

71 Preštylizujte vetu **Viri snežné chumáče** tak, aby sa nezmenil jej význam a zároveň sa táto dvojčlenná veta zmenila na jednočlennú slovesnú.

72 Vypíšte z tretej strofy básne slovo, ktoré je synonymom k slovu **veselosť**.

Test pokračuje na nasledujúcej strane

Ukážka č. 10

Janko Jesenský –

(úryvok)

– Ak aj tento odíde bez večere, rozsobášim sa. Žena je povinná ctíť si muža. Ctí si ma? Uráža. Varí demikát a kávu. To je znevažovanie, teda urážanie. Povinná je muža napomáhať v domácnosti. Napomáha? Nepostelie, neušije, nezapláta. Má materské povinnosti. Plní ich? Každého pytača vyženie... To sú príčiny k rozvodu. Musia byť... Ale, pán doktor, vysokocentený pán doktor! Hľa, na čo som ja od pondelka v mojich bezsenných nociach prišiel... Vy budete taký dobrý a napíšete advokátsky list.

– V akom zmysle?

– V takom zmysle, že ak v sobotu, na siedmu hodinu večernú moja žena neupečie kačku a nespraví gaštanové pyrė, sa ja, Škereň, rozsobášim s ňou. Vy totižto budete nútený, ako môj advokát, už v nedeľu začať žalobu o rozsobáš... Advokátsky list moja žena ešte nikdy nedostala... Firma advokátskej kancelárie... Taká pečiatka... Slová 'advokát, žaloba' naháňajú strach... Pár paragrafov do listu... Číslice, punkty... Naľaká sa a upečie... Každý sa bojí súdov ako čert svätenej vody, nieto žena... Upečie... Stavím sa. Päťdesiat korún stavím.

Pre úlohy 73 – 76 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

- 73** Ktoré slovo alebo slovné spojenie najlepšie vystihuje obsah ukážky č. 10 a zároveň je aj názvom celej poviedky Janka Jesenského?
- (A) Hlad (B) Večera
(C) Sýty hladnému neverí (D) Otec advokát
- 74** Slovné spojenie **báť sa ako čert svätenej vody** je
- (A) združeným pomenovaním. (B) ustáleným slovným spojením.
(C) porekadlom. (D) príslovím.
- 75** Ktoré z nasledujúcich slovných spojení má podobný význam ako slovné spojenie **šalamúnske riešenie**?
- (A) hlúpe rozhodnutie súdu (B) zlé, nespravodlivé riešenie
(C) múdre, neočakávané rozhodnutie (D) riešenie matematického príkladu
- 76** Ktoré z nasledujúcich tvrdení o Škereňovi nevyplýva z textu ukážky č. 10?
- (A) Vyhráza sa, že sa rozsobáši, lebo jeho žena sa nestará o domácnosť.
(B) Chce poslať žene úradný list, aby sa zľakla a navarila slávnostné jedlo.
(C) Chce sa staviť s advokátom, že ho žena po rozsobášení bude viac poslúchať.
(D) Chce vydať dcéru.

Pre úlohy 77 – 80 použite odpoveďový hárok s piktogramom .

77 Ako sa volá prehovor jednej postavy?

78 Nájdite v prvej vete ukážky č. 10 jeden zastaraný výraz a nahraďte ho súčasným, aktuálnym antonymickým výrazom.

79 Vypíšte z prvých piatich viet ukážky č. 10 jeden viacnásobný vetný člen.

80 Napíšte označené sloveso vo vete *Vy **budete** taký dobrý...* v minulom čase.

Koniec testu

